

Avizul consultativ al Plenului Curții Supreme de Justiție
cu privire la modul de aplicare a art. 11 alin. (1) și art. 36 lin. (1) din Legea privind
dreptul de autor și drepturile conexe nr. 139 din 02 iulie 2010

09 decembrie 2013

mun. Chișinău

Judecătoria Botanica, mun. Chișinău, printr-o încheiere nesusceptibilă de recurs, s-a adresat Plenului Curții Supreme de Justiție în privința emiterii unui aviz consultativ cu privire la modul de punere în aplicare a art. 11 alin. (1) și art. 36 alin. (1) din Legea privind dreptul de autor și drepturile conexe nr. 139 din 02 iulie 2010, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de ФГУП ВГТРК (Федеральное государственное унитарное предприятие «Всероссийская телевизионная и радиовещательная компания»), reprezentată pe teritoriul Republicii Moldova de SRL „Radio-Star” împotriva SRL „Hangan Grup” cu privire la încasarea prejudiciului cauzat de încălcarea drepturilor conexe.

În motivarea acțiunii, se invocă faptul că pârâtul SRL „Hangan Grup” a permis difuzarea în perioada organizării campionatului european de fotbal 2012 în localul „Stela Artois Pub” a postului de televiziune „Спорт 1”, prin care fapt s-au încălcat drepturile de autor și drepturile conexe ale ФГУП ВГТРК, care este fondator al dreptului de televiziune „Спорт 1”.

În cadrul examinării pricinii, reprezentantul pârâtului a înaintat demers cu privire la sesizarea Plenului Curții Supreme de Justiție pentru emiterea unui aviz consultativ, prin care a solicitat expunerea, dacă poate fi aplicat prin analogie conținutul (atributele) dreptului de autor prevăzut de art. 11 al Legii privind dreptul de autor și drepturile conexe nr. 139 din 02 iulie 2010 conținutului (atributelor) drepturilor conexe prevăzute de art. 36 și dacă întinderea drepturilor conexe ale organizațiilor de difuziune este limitată la acțiunile prevăzute de art. 36 alin. (1) lit. (a-g) al Legii privind dreptul de autor și drepturile conexe nr. 139 din 02 iulie 2010. A mai solicitat și explicarea modului de interpretare a atributului dreptului conex prevăzut la art. 36 alin. (1) lit. f) din Legea privind dreptul de autor și drepturile conexe, în sensul sintagmei „locuri accesibile publicului cu plată pentru intrare”.

La rândul său, reprezentantul reclamantului a solicitat suplimentar ca Plenul Curții Supreme de Justiție să se pronunțe dacă localul de agrement (bar, restaurant, cafenea) poate valorifica dreptul conex protejat de lege în lipsa consimțământului și remunerației echitabile a autorului dreptului valorificat și dacă este necesar ca localurile de agrement să obțină preventiv acordul organizației de difuziune prin eter la prezentarea în public a posturilor de televiziune ce aparțin acesteia, dacă este aplicabilă prevederea art. 36 alin. (1) lit. f) din Legea privind dreptul de autor și drepturile conexe în cumul cu art. 53-54 și art. 63 alin. (2) lit. d) în situația în care un post de televiziune a fost prezentat public fără acordul organizației de

difuziune de către un local de agrement dacă în urma acestei prezentări a fost creată o ambianță agreabilă și obținute venituri suplimentare din vânzarea serviciilor sale.

Prin încheierea Judecătoriei Botanica mun. Chișinău din 17 octombrie 2013, s-a admis integral demersul reprezentantului pârâtului privind sesizarea Plenului Curții Supreme de Justiție în vederea emiterii unui aviz consultativ, s-a respins parțial demersul reprezentantului reclamantului privind sesizarea Plenului Curții Supreme de Justiție, s-a dispus sesizarea Plenului Curții Supreme de Justiție în vederea emiterii unui aviz consultativ cu privire la modul de aplicare a Legii privind dreptul de autor și drepturile conexe nr. 139 din 02 iulie 2010 și s-a solicitat Plenului Curții Supreme de Justiție să se pronunțe cu privire la următoarele întrebări:

- poate fi aplicat prin analogie conținutul (atributele) dreptului de autor prevăzut de art. 11 alin. (1) al Legii privind dreptul de autor și drepturile conexe nr. 139 din 02 iulie 2010 conținutului (atributelor) drepturilor conexe prevăzute de art. 36 alin. (1) al Legii nr. 139 din 02 iulie 2010;
- care este întinderea drepturilor conexe ale organizațiilor de difuziune prevăzute de art. 36 alin. (1) al Legii privind dreptul de autor și drepturile conexe nr. 139 din 02 iulie 2010 și dacă acest conținut al drepturilor conexe este limitat la acțiunile prevăzute în art. 36 alin. (1) lit. (a-g);
- cum urmează a fi interpretat atributul conex al organizației de difuziune prevăzut la art. 36 alin. (1) lit. f) din Legea privind dreptul de autor și drepturile conexe, îndeosebi condiția ipotezei „locuri accesibile publicului cu plată pentru intrare”;
- este necesar ca localurile de agrement să obțină preventiv acordul organizației de difuziune prin eter la prezentarea în public a posturilor de televiziune ce aparțin acesteia.

În conformitate cu art. 12² alin. (1) Cod de procedură civilă, dacă în procesul judecării pricinii într-o instanță de judecată se atestă dificultăți la aplicarea corectă a normelor de drept material sau procedural, instanța de judecată solicită Plenului Curții Supreme de Justiție, din oficiu sau la cererea participanților la proces, să emită un aviz consultativ cu privire la modul de punere în aplicare a legii. Avizul consultativ se publică pe pagina web a Curții Supreme de Justiție.

Ceea ce ține de solicitarea Judecătoriei Botanica, mun. Chișinău, cu privire la emiterea unui aviz consultativ cu privire la modul de punere în aplicare a legii privind drepturile de autor și drepturile conexe nr. 139 din 02 iulie 2010, Plenul Curții Supreme de Justiție informează că este în drept să adopte un astfel de aviz, doar dacă în procesul judecării pricinii într-o instanță de judecată se atestă dificultăți la aplicarea corectă a normelor de drept material sau procedural.

Ceea ce privește posibilitatea aplicării prin analogie a conținutului (atributele) dreptului de autor prevăzut de art. 11 alin. (1) al Legii privind dreptul de autor și drepturile conexe nr. 139 din 02 iulie 2010 conținutului (atributelor) drepturilor conexe prevăzute de art. 36 alin. (1) din Legea nr. 139 din 02 iulie 2010, Plenul Curții Supreme de Justiție menționează următoarele.

Conform art. 11 alin. (1) din Legea privind dreptul de autor și drepturile conexe nr. 139 din 02 iulie 2010, autorul sau alt titular al dreptului de autor are dreptul exclusiv să efectueze, să permită sau să interzică valorificarea operei, inclusiv prin:

- a) reproducerea operei;
- b) distribuirea originalului sau a exemplarelor operei;
- c) închirierea exemplarelor operei, cu excepția operelor de arhitectură și a operelor de artă aplicată;
- d) importul exemplarelor operei în vederea distribuirii, inclusiv al exemplarelor confecționate cu consimțământul autorului sau al altui titular al dreptului de autor;
- e) demonstrarea publică a operei;
- f) interpretarea publică a operei;
- g) comunicarea publică a operei prin eter, inclusiv prin satelit (tele-radiodifuziune), sau prin cablu;
- h) retransmiterea simultană și fără modificări, prin eter sau prin cablu, a operei transmise prin eter sau prin cablu;
- i) punerea la dispoziție în regim interactiv a operei;
- j) traducerea operei;
- k) transformarea, adaptarea, aranjamentul sau alte modificări ale operei, cu excepția cazurilor când efectuarea unor acțiuni din cele enumerate la lit. a)–k) nu se încadrează în forma de exprimare a operei și pentru care nu pot fi stabilite sancțiuni.

Conform art. 36 alin. (1) din Legea privind dreptul de autor și drepturile conexe nr. 139 din 02 iulie 2010, organizația de difuziune prin eter sau prin cablu are dreptul exclusiv să permită sau să interzică următoarele acțiuni în privința emisiunilor sale:

- a) imprimarea emisiunii;
- b) reproducerea unei imprimări a emisiunii;
- c) distribuirea imprimării emisiunii;
- d) comunicarea publică prin eter sau prin cablu a emisiunii;
- e) retransmiterea emisiunii;
- f) comunicarea publică a emisiunii în locuri accesibile publicului cu plată pentru intrare;
- g) punerea la dispoziția publicului în regim interactiv a imprimării emisiunii.

Plenul Curții Supreme de Justiție atestă că prevederile normei legale din art. 11 al Legii nr. 139 din 02 iulie 2010 se referă exclusiv la dreptul autorului sau altui titular al dreptului de autor, pe când dispoziția art. 36 alin. (1) din aceeași Lege reglementează drepturile organizației de difuziune prin eter sau prin cablu, care potrivit prevederilor art. 32 din Legea nr. 139 din 02 iulie 2010 este subiect al drepturilor conexe și nici cum al dreptului de autor.

Mai mult ca atât, Codul civil în art. 5 prevede expres cazurile când se admite și când nu se admite analogia legii:

(1) În cazul nereglementării prin lege ori prin acord al părților și lipsei de uzanțe, raporturilor prevăzute la art.2 li se aplică, dacă aceasta nu contravine esenței lor, norma legislației civile care reglementează raporturi similare (analogia legii).

(2) Dacă aplicarea analogiei legii este imposibilă, drepturile și obligațiile părților se determină în funcție de principiile generale și de sensul legislației civile (analogia dreptului).

(3) Nu se admite aplicarea prin analogie a normelor care limitează drepturile civile sau care stabilesc răspundere civilă.

(4) Instanța de judecată nu este în drept să refuze înfăptuirea justiției în cauzele civile pe motivul că norma juridică lipsește sau că este neclară.

Din conținutul acestor norme urmează că legiuitorul, la adoptarea acestei legi, a stabilit în mod expres și exclusiv, fără rezerve, drepturile autorului și drepturile organizației de difuziune prin eter sau prin cablu din art. 11 și art. 36 respectiv, din Legea privind dreptul de autor și drepturile conexe nr. 139 din 02 iulie 2010.

Astfel, drepturile autorului sau altui titular al dreptului de autor și drepturile organizației de difuziune prin eter sau prin cablu urmează a fi interpretate în corespundere cu normele date și nu necesită o aplicare a analogiei legii, instanța de judecată urmează să aplice aceste norme separat în dependență de esența cauzei, or, analogia legii este procedeul la care se recurge atunci când se constată lipsa normei juridice, în cazul ce urmează a fi soluționat.

Or, legiuitorul a separat drepturile de autor de drepturile conexe, incluzându-le în capitole diferite în lege, fără a lăsa rezerve, excepțiile fiind expres prevăzute cum ar fi la art. 36 alin. (2) și la art. 38, unde legiuitorul stabilește aplicarea mutatis mutandis a prevederilor din capitolul cu privire la drepturile de autor.

Întinderea drepturilor conexe ale organizațiilor de difuziune prevăzute de art. 36 alin. (1) al Legii privind dreptul de autor și drepturile conexe nr. 139 din 02 iulie 2010 este limitată la conținutul art. 36 din aceeași Lege.

Interpretarea atributului conex al organizației de difuziune prevăzut la art. 36 alin. (1) lit. f) din Legea privind dreptul de autor și drepturile conexe, îndeosebi condiția ipotezei „locuri accesibile publicului cu plată pentru intrare” urmează a fi făcută în corespundere cu prevederile relațiilor contractuale între părți.

Or, legiuitorul a prevăzut că organizația de difuziune are dreptul și nu obligația de a permite sau a interzice comunicarea publică a emisiunii în locuri accesibile publicului cu plată pentru intrare.

La soluționarea pretențiilor cu privire la compensație pentru încălcarea drepturilor de autor și drepturilor conexe în asemenea cazuri, instanțele de judecată urmează să verifice dacă, comunicarea publică a programului de televiziune a cauzat direct majorarea veniturilor și numărului de vizitatori în localul, unde s-a difuzat programul, și dacă localul respectiv a avut drept scop de a-și crea o ambianță agreabilă în spațiul său și ca rezultat obținerea unor venituri suplimentare considerabile, dar nu a urmărit scopurile prevăzute la art. 25 din Legea privind drepturile de autor și drepturile conexe nr. 139 din 02 iulie 2010.

Referitor la necesitatea ca localurile de agrement să obțină preventiv acordul organizației de difuziune prin eter la prezentarea în public a posturilor de televiziune ce aparțin acesteia, e necesar de menționat următoarele.

Dreptul exclusiv de a autoriza sau de a interzice comunicarea publică a emisiunii organizației de difuziune prin eter sau prin cablu, dacă această comunicare este făcută în locuri accesibile publicului prin plata unei taxe de intrare, aparține organizației de difuziune prin eter sau prin cablu.

Încălcarea drepturilor de autor, a drepturilor conexe și a altor drepturi are drept consecință răspunderea potrivit legii.

Instanțele urmează să verifice existența unui contract încheiat între întreprinderea ce deține dreptul de proprietate asupra localului în care are loc comunicarea în public a emisiunii și organizația de difuziune sau cu un alt reprezentant legal al acesteia, care ar permite valorificarea obiectelor drepturilor conexe.

Or, potrivit prevederilor art. 36 alin. (2) din Legea privind dreptul de autor și drepturile conexe, drepturile exclusive ale organizației de difuziune prin eter sau prin cablu prevăzute la alin.(1) din prezentul articol pot fi transmise altor persoane prin contract de cesiune sau de licență, în condițiile art.30 și 31.

Instanțele de judecată urmează să țină cont de prevederile art. 13 lit. d) din Convenția internațională din 26 octombrie 1961 pentru protecția drepturilor interpreților, ale producătorilor de fonograme și ale organizațiilor de difuziune, care reglementează că organizațiile de difuziune beneficiază de dreptul de a autoriza sau a interzice comunicarea publică a emisiunilor lor de televiziune în localurile în care intrarea este cu plată; condițiile în care poate fi exercitată protecția în aceste cazuri sunt stabilite de legislația internă a statului în care este cerută protecția acestui drept.

Președintele Curții Supreme
de Justiție

Mihai Poalelungi

